

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

ELS LÍMITS DEL SILENCI

de Sharon G. Feldman i Francesc Foguet

Editorial: **Publicacions de****l'Abadia de Montserrat**

Barcelona, 2016 | Pàgines 269

Estudis sobre teatre

Els professors Feldman i Foguet, de les universitats de Richmond i de l'Autònoma de Barcelona respectivament, han analitzat com va funcionar i va evolucionar la censura del teatre català durant el

franquisme. L'any 1946 fou el primer de la postguerra en què la censura autoritzà, a Barcelona i València, les primeres representacions de teatre comercial escrit en català, però les traduccions d'obres estrangeres continuaren prohibides. A Barcelona es reposà *El prestigi dels morts*, de Josep Maria de Sagarra i, a València, el públic demanava obres d'evasió. A més d'una anecdòtica representació d'Àngel Guimerà (*Terra Baixa*, Teatre Alkàzar, 1946), es continuaren estrenant comèdies que responien al model del sainet, com *El tio Estraperlo*, de Jesús Morante.

El règim imposà una censura inclement, molt ideologitzada i alhora sumament versàtil, que derivà en una autocensura natural. La censura prèvia, que s'aplicà a tot, actuà com un aparell repressor destinat a controlar el conjunt de la població i a imposar a tota la societat els principis ideològics del Movimient, el partit únic. **JP**

CONSTANTÍ LLOMBART

de Raül Garay

Editorial: **Fundació Josep Irla**

Barcelona, 2016

Pàgines 133

Biografia

Com a protagonista de la Renaixença valenciana, Constantí Llobart (1848-1893) ha arrossegat sempre una aurèola de perdedor enfront de la repercussió que ha tingut el gran patriarca Teodor Llorente. Des de la dèca-

da dels anys seixanta, però, els estudiosos van començar a considerar-lo com l'impulsor del valencianisme republicà federal, simpatia que aleshores no es va traduir en estudis biogràfics ni en oportuns rescats de la seua obra, almenys fins que el 2005 l'Acadèmia Valenciana de la Llengua el va declarar Escriptor de l'Any i va editar una bona part de les seues publicacions, entre les quals *Los fills de la morta-viva -apunts bibliogràfics del Renaixement literari llemosí en València* (1879).

La Fundació Josep Irla ha contribuït a divulgar la personalitat d'aquest impulsor del valencianisme que s'ha considerat lateral quan, pel contrari, va ser va ser troncal en el moviment ratpenatista, que ell mateix va impulsar i fundar, fins que se li'n va anar de les mans. El llibre consta de quinze capítols breus, ben documentats i ben ordenats, amb què el lector pot fer-se una idea completa de les aportacions de l'inquiet Constantí Llobart. **JP**

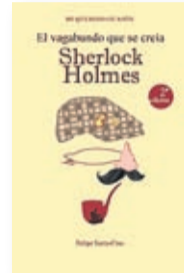
EL VAGABUNDO QUE SE CREÍA SHERLOCK HOLMES

de Felipe Santa-Cruz

Editorial: **autoedició**

Any d'edició: 2014 | Pàgines 125

Novel·la

Pedro Guasón —deformació fonètica de Watson i sobrenom amb què es coneix a Pedro Gómez— és un rodamón sense sostre que fa temps va trencar tots els límits entre el seny i la bogeria i que està convençut de ser el mateix Sherlock Holmes.

En assabentar-se de la mort d'un estudiant que freqüentava el mateix bar que ell mateix ronda diàriament decideix embrancar en un investigació amb l'ajuda d'un sacerdot —en el paper del doctor Watson— en la casa residència —regentada per la senyora Hudson de torn— resideix circumstancialment. Amb aquests vímets l'autor ha construït una novel·la sense més pretensions que entretenir i fer somriure als lectors barrejant una ironia una mica de traç gruixut i l'humor amb els elements propis del relat detectivesc de misteri, suspens, capacitat deductiva i els del costumisme més tòpic que puguem imaginar. Primer lliurament d'una projectada trilogia, estem davant un relat que es deixa llegir sense més, amb un discurs àgil en què predomina la narració i els diàlegs en estil directe, a mig camí entre l'astracanada i la comèdia costumista. **JMSR**

UN BUEN DETECTIVE NO SE CASA JAMÁS

de Marta Sanz

Editorial: **Anagrama**

Barcelona, 2012 | Pàgines 320

Novel·la

La de Marta Sanz és, sens dubte, una de les veus amb més personalitat i criteri entre els joves narradors en castellà de l'Espanya actual. després del seu *Black, black, black* a *Un buen detective no se casa jamás* l'autora reprèn

a Zarco, un particularíssim detectiu privat—quarentó i homosexual— que és convidat per la seua amiga Marina Frankel a passar les vacances estivals al costat de la seua família. A partir d'aquesta situació es desenvolupa una història en la qual el negre-detectivesc dóna pas a poc a poc a una investigació personal, de caràcter psicològic, al voltant d'uns personatges que —això sí— no tenen cap pèrdua possible. La individualitat i tot allò que la va dibuixant al llarg de la vida —amb especial atenció a allò sorprenent, incomprensible, insondable que hi ha en cada un de nosaltres—, recolzant, enriquint o empobrint de mica en mica és el veritable tema de fons d'aquesta estupenda novel·la. El que s'ha dit: amb una obra narrativa considerable i un èxit de vendes —*Farándula*— recent, la de Marta Sanz és una veu que narra cada vegada de manera més sòlida, complexa, plena de matisos i permanentment a la recerca de si mateixa. **JMSR**

destacamos...

William H. Gass y la genuina desesperación existencial

¿Qué puedo buscar yo, como lector, en la literatura? ¿Qué puedo esperar encontrarme en la literatura? A ambas preguntas puedo responder con la misma palabra: asombro. En el momento de adentrarme en un nuevo libro, en una nueva historia, mi único deseo es asombrarme, quedarme perplejo ante aquello que ven (leen) mis ojos, ya sea por la propia historia que me están contando, o por su forma. No puedo permanecer ajeno al estilo y la forma, a la destreza narrativa, a la riqueza del vocabulario o capacidad para generar imágenes donde no las hay.

Tampoco puedo permanecer ajeno al juego que muchos autores practican con el lenguaje y su estructura, rompiéndolo, descomponiéndolo, transformándolo. Explotar las posibilidades del lenguaje, esprintar con la lengua, me parece uno de los actos más enriquecedores que existen a nivel intelectual, pues el lenguaje es un ente cambiante, que evoluciona y que no pue-

de permitirse ser hermético. Son pocos, sin embargo, los autores que se atreven a realizar tales prácticas. En la literatura norteamericana encontramos a algunos de estos taumaturgos, como los **William Gaddis, John Barth, Robert Coover, Thomas Pynchon** o un **William H. Gass** que por fin podemos leer en castellano gracias a una editorial novel que, lo auguro, va a darnos más de una alegría: **La Navaja Suiza**.

Gass simboliza el polo opuesto a todos esos escritores que prefieren contar cosas sin importarles el cómo, lo cual puede contrariar a más de un lector ya que en algunos de los relatos que aparecen en *En el corazón del corazón del país* no ocurre nada en realidad (ocurre todo en realidad). El estadounidense se encarga de eliminar cualquier trama y eso asusta.

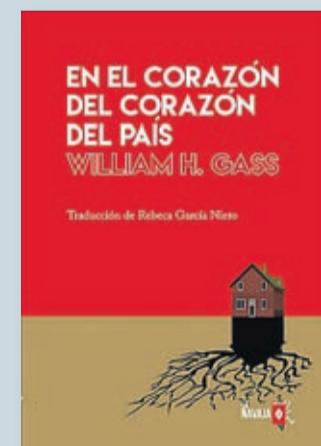
En ese «no pasar nada» existe una destreza asombrosa en cuanto al lenguaje se refiere y a cómo Gass genera unas

imágenes poderosísimas. Nunca sabes lo que vas a encontrar en los relatos de este libro, tan solo puedes dejarte llevar por una prosa que lees y no acabas de creerte, una prosa repleta de metáforas extraordinarias que, de algún modo, llegan incluso a encoger el estómago.

En estos textos William H. Gass versa sobre la soledad, sobre la naturaleza (perversa) del ser humano, describe de forma genuina la desesperación existencial, y ante eso uno no puede permanecer indemne. Gass es, de hecho, un virtuoso a la hora de conformar esas extrañas texturas emocionales fruto de la contradicción incesante que se desarrolla entre el estilo y el sujeto, entre la tensión y el humor, lo inofensivo y lo obsesivo, lo accidental y lo inevitable, la vida y la muerte.

El libro de Gass es complejo, muy complejo, pero tiene fragmentos que son puro arte —para mí, el relato «La Señora Ruin» es extraordinario, todo él—. Estamos ante una obra que es literatura de verdad. ¿Es un riesgo publicar a William H. Gass? Por supuesto que sí. ¿Era necesario traducirlo de una vez y publicarlo? Sin duda. **≡**

Eric Gras

EN EL CORAZÓN DEL CORAZÓN DEL PAÍSde **William H. Gass**Traducción: **Rebeca García Nieto**Editorial: **La Navaja Suiza**

Madrid, 2017 | Pàgines 275